

УДК 331.5(477)

**Мозгова Марина,
юридичний факультет УАБС**

БЕЗРОБІТТЯ – ЕКОНОМІЧНА І ПРАВОВА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ

Характеризується підстави та наслідки безробіття, зокрема молодих фахівців з вищою освітою; визначаються пріоритетні напрямки зменшення даного явища.

Ключові слова: безробіття, безробіття молоді, політика зайнятості.

Важливою проблемою сучасного розвитку економіки та ринку праці країни є безробіття, що становить реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя та набуло масового характеру. Безробіття в країні зумовлює зміни в складі людських ресурсів в негативну сторону, оскільки відбувається відтік найбільш кваліфікованих кадрів за межі країни, знижується продуктивність праці, погіршення показників робочої сили. Відсутність робочих місць в державі спричиняє підвищення рівня злочинності, погіршення рівня життя населення, збільшення кількості соціально незахищених верств населення. Через неповне використання робочої сили економічна система країни працює не досягаючи своїх виробничих можливостей. Високий рівень безробіття в Україні завдає їй значних матеріальних збитків, оскільки країна зобов'язана виплачувати допомогу по безробіттю, та покривати витрати на пошук роботи.

Отже, це питання є надзвичайно актуальним сьогодні і потребує приділення значної уваги з боку держави для забезпечення стабільності, визначення основних чинників та аналіз стану показників, які впливають на безробіття. Важливим є аналіз самого поняття безробіття з економічних та соціальних сторін, основних проблем, причин, стану, динаміки та наслідків безробіття в Україні.

Відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» безробіття – соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела

існування. Але саме визначення не вказує що викликає це явище – економічна криза на ринку праці чи результат процвітання корупції в Україні.

Станом на березень 2015 року кількість безробітних, що знаходяться на обліку в Державній службі зайнятості України становила 523,1 тис. осіб, що на 1,4% більше, ніж на відповідну дату минулого року. Становлення національного ринку зайнятості в нашій державі відбувається повільно, оскільки в Україна, вже декілька років перебуває в стані економічної та політичної кризи [1].

Зростаючий рівень безробіття в країні – гостра соціальна проблема населення. Це зумовлено і сезонністю ринку праці і жахливими умовами, низькою заробітною платою, та недостатністю кваліфікованих працівників. В державі, яка знаходиться в економічному застої та в стані неоголошеної війни, не вистачає ні коштів, ні ресурсів для здійснення ефективних заходів щодо створення робочих місць. Так, на державних підприємствах набирає обертів постійне скорочення кадрів. Державні установи пояснюють це необхідністю економії бюджетних коштів. Але з іншого боку заробітна плата народного депутата України з 1 грудня 2015 року становитиме 9646 грн., оскільки мінімальна заробітна плата в країні – 1378 грн. Третина суспільства живе за межею бідності, в 21 столітті, коли в світі існують величезні можливості для підвищення рівня зайнятості – розвиток приватного підприємництва, малого та середнього бізнесу, сфери послуг, фермерства, всієї ринкової інфраструктури тощо. Держава живе лише для власного збагачення, не створюючи нових робочих місць для громадян, закриваючи і продаючи акції заводів так фабрик іноземним інвесторам, які прагнуть лише отримати вигоду у найпростіший спосіб [2].

Гострою сьогодні є і проблема високої частки безробітних з вищою освітою в Україні, тому виникає питання про раціональність державної політики щодо фінансування навчання такої великої кількості студентів за кошти державного бюджету та правильності розподілу кількості місць для різних спеціальностей у системі вищої освіти. Питання марнотратства у сфері вищої освіти постійно піднімаються в українській науковій літературі [3, с. 105-106].

Молодь становить окрему частину ринку праці і розвивається не так, як увесь ринок. Вік, амбіції, швидка здатність до навчання і бажання досягти кар'єрного успіху, з одного боку сприяє високій мобільності, відкритості, амбітності, а з іншого, молоді не вистачає відповідного досвіду, щоб бути конкурентоспроможною на ринку праці. Слід і відмітити тут і людей пенсійного віку, які продовжують працювати і займати робочі місця, цим самим не даючи такої можливості молодим спеціалістам. Збільшується кількість працюючих пенсіонерів в Україні. Люди пенсійного віку продовжують працювати, оскільки держава не надає належного пенсійного забезпечення, а мізерної пенсії ледь-ледь вистачає на прожиття [4].

На сьогоднішній день також важливою проблемою при працевлаштуванні є корупція, як в державних органах так і на приватних підприємствах, установах організаціях. Роботодавці більше не зацікавлені в кваліфікованих працівниках, надають роботу, перш за все, членам власної сім'ї та знайомим. Таким чином бізнес зосереджується в руках однієї людини і приносить більшу вигоду.

Аналізуючи сучасний стан безробіття визначено, що проблеми недостатньої кількості робочих місць та проблем працевлаштування є ключовими питаннями у ринковій економіці, і якщо їх не вирішувати, то неможливо налагодити ефективну діяльність економіки і рівень безробіття зростатиме. Політика зайнятості має гарантувати соціальний захист населення шляхом забезпечення належних умов життя, регулювання заробітної плати, стимулювання утворення нових місць і виплати допомоги безробітним тощо. Звичайно, для найповнішого регулювання зайнятості необхідно вирішити суперечності законодавчо-правового, економічного, організаційного та соціального характеру та розробити систему забезпеченості кадровим потенціалом, що і буде метою подальших досліджень [5].

Безробіття в Україні має характерну особливість, а саме те, що воно спричинене руйнівними процесами в економіці, а тому викликає руйнування найбільш кваліфікованих та перспективних трудових ресурсів. Однією з найпріоритетніших проблем для влади повинно бути питання розвитку ринку

праці, створення нових робочих місць, збільшення попиту у кваліфікованих працівниках та забезпечення стабільної високої заробітної плати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колешня Л. Безробіття в умовах формування ринкових відносин // Україна: аспекти праці. – 1997. – № 6. – С. 9-11.
2. Гаража С. От общества полной занятости к обществу с безработицей и ... обратно? // Коммунист. – 2009. – № 11 (1155). – 13 февраля.
3. Деревянко Б.В. Послуги у сфері освіти: правове регулювання : монографія / Б.В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. – Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2013. – 387 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/12333>.
4. Трофанова Т.Г. Безробіття як фактор нівелювання економічних та суспільно-виробничих відносин (підводні течії епохи безробіття) // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – № 5. – С. 31-34.
5. Калина А.В. Економіка праці. – К.: МАУП, 2004. – 272 с.